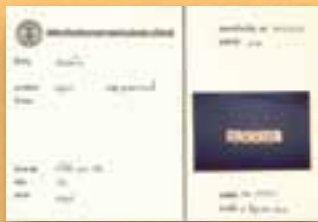


เงินพดด้วง

ลลิตา อัครสกุลฤชา

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติเฉลิมพระเกียรติ



“เงิน” เป็นสิ่งที่ได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของมนุษย์แทบทุกคนและมีความจำเป็นต่อมนุษย์หลายๆคน แต่จะมีสักกี่คนที่รู้ความเป็นมาของ “เงิน” ที่ใช้在地แดนไทย

ในอดีตชนชาติไทได้ใช้ระบบชั่งน้ำหนักในการจัดทำเงินตราของตนเอง ที่เรียกว่า “เงินพดด้วง” มูลค่าของเงินพดด้วงจึงเท่ากับน้ำหนักของโลหะเงินที่ใช้ทำระบบการชั่งของชนชาติไทในอดีต มีทั้งสิ้น 11 หน่วย แต่หน่วยชั่งน้ำหนักที่นำมาใช้ในการผลิตเงินพดด้วงมีเพียง 5 หน่วย คือ ไพ เฟื้อง สลึง บาท และตำลึง

การผลิตเงินตราตามหน่วยชั่งน้ำหนัก เริ่มทำตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย จนกระทั่งมีการเปลี่ยนไปใช้เหรียญกษาปณ์ การที่คนไทยเรียกเงินตราของตนเองว่า “เงิน” หรือ “เงินตรา” เนื่องจากในอดีต นิยมใช้โลหะเงินเพียงชนิดเดียวในการผลิตเงินพดด้วง

การผลิตเงินพดด้วง ทำโดยการตัดโลหะเงินเป็นชิ้นเล็กๆ ชั่งให้ได้ตามน้ำหนักแล้วจึงนำไปหลอม เมื่อ

โลหะละลายดีแล้วจึงนำไปเทในเบ้าไม้ที่แช่น้ำ แล้วนำมาทำให้งอโดยตอกแบ่งครึ่งด้วยส้อมสองคม แล้วทุบปลายทั้งสองข้างให้ขดมีลักษณะคล้ายตัวด้วง เมื่อเข้ารูปแล้วนำไปวางบนทั้งเหล็กหรือกระดูกงาช้างเพื่อตอกประทับตราประจำแผ่นดินและตราประจำรัชกาล โดยทั่วไปจะตอกตราของพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นตราประจำรัชกาลที่ด้านหน้า และตอกตราสัญลักษณ์แห่งอำนาจในฐานะที่ทรงเป็นสมมติเทพ ได้แก่ ตราจักร วัฏฏ์ด้านบน

ต่อมาในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากการค้าเริ่มเฟื่องฟูขึ้น ทำให้มีความต้องการใช้เงินพดด้วงมากขึ้น แต่การผลิตเงินพดด้วงใช้แรงงานคนในการผลิตอย่างเดียว ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ทันความต้องการ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สั่งซื้อเครื่องผลิตเหรียญกษาปณ์ แต่ยังไม่อนุญาตให้ใช้เงินพดด้วงต่อไปจนกระทั่งในสมัยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีประกาศยกเลิกการใช้เงินพดด้วงเป็นเงินตราชำระหนี้ ในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2447 และใช้ระบบเหรียญกษาปณ์เป็นเงินตราประเทศ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังคงใช้เหรียญกษาปณ์ด้วยตามระบบน้ำหนัก และได้มีการเพิ่มหน่วยเงินตราขึ้นอีก 7 หน่วย ต่อมาในสมัยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้นำระบบเงินตราเป็นระบบทศนิยมมาใช้ เนื่องจากมีการติดต่อกับค้าขายกับชาวต่างชาติมากขึ้น ทำให้ระบบระบบเงินเดิมที่คิดคำนวณได้ช้าและไม่สะดวกในการใช้

คำว่า “เงิน” ที่ใครหลายๆ คนคุ้นชิน กว่าจะมาเป็นเงินที่เราใช้ในปัจจุบันนั้นมีความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ความเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลาและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้อาจรวมถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้ใช้ “เงิน” ที่อาจมอง “เงิน” แตกต่างจาก “เงิน” ในอดีต



เอกสารอ้างอิง

นวรรัตน์ เลอะกุล. เบี้ย บาท กษาปณ์ แบงก์.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, 2552.



ที่ต้องใช้ฝีมือ และ ความ ประณีตมาก เพราะ มี กรรมวิธีทำให้ เกิดลวดลายบน ผิวภาชนะที่มีความ

ซับซ้อนและต้องใช้ฝีมือในทุกชั้น

ตอน วัสดุที่นำมาใช้เป็นของมีค่า เช่น เงิน และ ทอง เครื่องถมจึงถือเป็นของสูงศักดิ์ ที่ใช้เป็นเครื่องราชูปโภค และ เครื่องราชบรรณาการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ตั้งแต่ในอดีตจนถึง ปัจจุบัน อาทิ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ พระราชทานเครื่องถม ถวายแต่สมเด็จพระราชินีวิกตอเรียแห่ง อังกฤษ และจนบัดนี้ ยังตั้งแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์พระราชวังบัคกิงแฮม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน พระราชทาน เครื่องถม แต่สมเด็จพระราชินีอลิซาเบธที่ 2 แห่งสหราชอาณาจักร แต่ประธานาธิบดีไอเซนฮาวแห่งสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรง เลือกรับบุหรืถมทอง และตลับแป้งถมทอง พระราชทานแก่แพทย์และ นางพยาบาลทั้ง ๔ ที่ร่วมถวายการประสูติ และอภิบาลพระองค์ท่าน ณ เมืองบอสตัน

เขียนหมากถมทองจึงถือได้ว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ แสดงให้เห็นถึงฝีมือช่างและความคิดในการประดิษฐ์สร้างสรรค์ของ บรรพบุรุษไทยได้เป็นอย่างดี แม้ว่าวัฒนธรรมการกินหมากได้เสื่อม คลายไปตามยุคตามสมัย แต่ในปัจจุบันก็ยังคงมีเขียนหมากเป็นส่วน ประกอบ โดยใช้เป็นเครื่องราชูปโภคของพระมหากษัตริย์หรือเป็น เครื่องประกอบชั้นยศของพระบรมวงศานุวงศ์หรือเครื่องประกอบ สมณศักดิ์ของพระเถระชั้นผู้ใหญ่ ตามประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอด กันมา

กล้อง ถ่ายภาพ และการถ่ายภาพ

เทศกาลวิเศษ นพมิตร พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติเฉลิมพระเกียรติ



“ถ้าเราปล่อยให้ลำแสงผ่าน เข้าไปทางรูเล็กๆ ในห้องมืด ถือ กระจกขาวให้ห่างจากรูรับแสง ประมาณ 15 เซนติเมตร จะปรากฏ ภาพหัวกลับที่ไม่ค่อยชัดเจนนักบน กระจกขาว” นี่คือนักการแรกๆ ของ กล้อง ซึ่งบันทึกเมื่อ 400 ปีก่อน คริสต์กาล โดยอริสโตเติล นัก ปรัชญาชาวกรีก ต่อมามีการใช้หลัก การนี้ในการประดิษฐ์ “กล้องออบคิว รา” หรือที่คนไทยรู้จักในนาม “กล้อง รูเข็ม” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการ ประดิษฐ์กล้องถ่ายรูปในเวลาต่อมา

ในปี ค.ศ. 1939 ได้มีการผลิตกล้องส่วนบุคคลเพื่อจำหน่ายรุ่นแรกของโลก คือ Daguerro-type จำหน่ายในราคา 50 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาในปีค.ศ. 1900 โกดักได้ผลิตกล้อง Brownie จำหน่าย ในราคาเพียง 1 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีช่องมองภาพและ สามารถโหลดฟิล์มได้ ทำให้กล้องรุ่นนี้ได้รับความนิยม เป็นอย่างมาก การพัฒนากล้องถ่ายภาพตลอด 200 ปีที่ผ่านมา ทำให้มีกล้องหลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็น กล้องบ็อกซ์ กล้องพับ กล้องเลนส์คู่ กล้องเลนส์ เดียว กล้องวิวไฟเดอร์ กล้องนักร้อง กล้องโพลาไรซ์ กล้องถ่ายรูปทางน้ำ กล้องพานอราม่า และกล้อง ดิจิตอล ซึ่งมีการใช้ CCD มาช่วยในการบันทึกภาพ ทำให้การถ่ายภาพเป็นเรื่องง่ายและมีความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบัน ได้มีการผลิต กล้องออกมามากมายหลายยี่ห้อ โดยผู้ประกอบการจะ ผลิตกล้องออกมาให้มีลักษณะใช้งานง่าย รวดเร็ว และ ไม่ต้องมีความรู้ความชำนาญมากก็สามารถถ่ายภาพที่ สวยงามและมีคุณภาพได้

สำหรับวิวัฒนาการการถ่ายภาพในประเทศไทย นั้น ครั้งแรกปรากฏในหนังสือสยามประเภท ฉบับวัน

ที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2444 กล่าวถึง พระยาไทรบุรีได้ ส่งรูปพระนาง เจ้าวิคตอเรีย (ซึ่งสมัย



นั้นคนไทยเรียกว่ารูปเจ้า วิลาด) มาถวายพระบาท สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แต่พระองค์ ไม่ทรงเชื่อว่าเป็นภาพถ่าย แต่ทรงเห็นว่าเป็นรูปเขียน อย่างแต่ก่อน จึงถูกนำไปไว้ที่ห้องพระโรงพระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัยนัย ถือกันว่ารูปภาพนี้เป็นรูปถ่ายรูป แรกในประเทศไทย ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จอห์น ทอมป์สัน ได้นำกล้องมาบันทึกวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย รวมถึงภาพในพระราชพิธีโสกันต์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ด้วย และเมื่อ ครั้งนั้นพระองค์เสด็จ ประพาสยุโรป จอห์น ทอมป์สัน ได้ถวายรูปนี้แด่พระองค์ด้วย

ส่วนช่างถ่ายภาพชาวไทยคนแรก คือ พระยา กระจาปนกิจโกศล หรือ นายโหมด ต้นตระกูล อมาต- ยกุล ซึ่งบทความ Photography in Siam ในหนังสือ ชื่อ Philadelphia Photographer ซึ่งตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2408 กล่าวถึง พระยากระจาปนกิจโกศล ว่า “เมื่อ พระนางวิคตอเรีย แห่งประเทศอังกฤษ ส่งอุปกรณ์รูป ถ่ายครบชุดมาถวายรัชกาลที่ 4 พระวิสุตรโยธามาตย์ (บรรดาศักดิ์เดิมของพระยากระจาปนกิจโกศล) ผู้ ซึ่งไม่รู้ภาษาอังกฤษเลย ได้ขอให้ผู้อื่นช่วยแปลคู่มือ พร้อมกับคำแนะนำจากชาวต่างชาติในคณะทูตรัสเซีย ก็สามารถถ่ายรูปโดยใช้กล้องถ่ายรูปนี้ได้สำเร็จ” และช่างภาพที่มีผลงานเก็บรักษาในหอสมุดแห่งชาติ จำนวนมากจนถึงปัจจุบันนี้คือ คือหลวงอัคนีนฤมิตร (ขุนสุนทรสาทิสลักษณ์) หรือ นายจิตร ซึ่งมีผลงาน ภาพถ่ายบุคคล สถานที่และเหตุการณ์ต่างๆ